

بررسی رفتار اطلاعاتی و اطلاع‌یابی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران

عارف ریاحی*^۱

چکیده

مقدمه: افزایش روز افزون اطلاعات و پی بردن به ارزش و اهمیت آن در زندگی شخصی و حرفه‌ای افراد، معضل چگونگی دسترسی به اطلاعات را برای آنها به دنبال داشته و دسترسی به اطلاعات مورد نیازشان مهارت‌های خاصی را طلب می‌نماید. پژوهش حاضر با هدف بررسی رفتار اطلاعاتی و اطلاع‌یابی اینترنتی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران و شناسایی اهداف و موانع اطلاع‌یابی آنها صورت گرفته است.

روش بررسی: پژوهش حاضر کاربردی و به روش پیمایشی توصیفی (مقطعی) صورت گرفته است. جامعه پژوهش مطالعه حاضر را تمامی ۳۶۶ دانشجوی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران (دانشکده پرستاری ساری و بهشهر) تشکیل می‌دهند (سرشماری). برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته که در ۵ بخش و ۳۹ سوال طراحی شده، استفاده شده است. روایی پرسشنامه به تایید صاحب‌نظران و متخصصان حوزه رفتار اطلاعاتی و اطلاع‌یابی قرار گرفته و برای تایید پایایی آن از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات، آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار)، آزمون همبستگی و از نسخه ۱۷ نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

نتایج: یافته‌ها نشان داد که انجام تکالیف درسی (فعالیت‌های آموزشی) با میانگین ۴/۰۵، اصلی‌ترین هدف دانشجویان مورد بررسی برای کسب اطلاعات مورد نیازشان بوده است. همچنین "کتاب‌های درسی" و "مجلات تخصصی" با میانگین ۴/۱۰ و ۳/۹۱ به عنوان مهم‌ترین منبع اطلاعاتی و "موتورهای جستجوی عمومی" به عنوان اصلی‌ترین کانال دسترسی به اطلاعات شناسایی شده است. به علاوه دانشجویان پرستاری "مشکلات تجهیزات دانشگاهی" را به عنوان مهم‌ترین مانع در اطلاع‌یابی خود ذکر کرده‌اند.

نتیجه گیری: دانشجویان پرستاری برای افزایش سطح کمی و کیفی اطلاعات مناسب و مرتبط با زندگی فردی، آموزشی و شغلی و حرفه‌ای خود نیاز به دریافت اطلاعات از طریق منابع و مجاری رسمی و معتبر دارند. برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب توسط مسئولان و مدیران دانشگاه علوم پزشکی مازندران در جهت تسهیل آموزش دانشجویان به منابع اطلاعات با گسترش و افزایش مجاری و کانال‌های اطلاعاتی می‌تواند راهگشا باشد.

کلمات کلیدی: اطلاعات، اطلاع‌یابی، رفتار اطلاعاتی، دانشجویان، پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی، مازندران.

۱- دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، تهران، ایران.

* (نویسنده مسئول): تلفن: ۰۹۳۰۹۱۷۷۰۶۸، پست الکترونیکی: Ariaahi1986@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۷/۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۳/۶

افزایش روز افزون اطلاعات و پی بردن به ارزش و اهمیت آن در زندگی شخصی و حرفه‌ای افراد، معضل چگونگی دسترسی به اطلاعات را برای آنها به دنبال داشته و دسترسی به اطلاعات مورد نیاز از میان انبوهی از اطلاعات موجود، مهارت‌های خاصی را طلبد می‌نماید (۱). این بدین معناست که توانایی در شناسایی، کسب و استفاده از اطلاعات برای تمامی افراد لازم و حیاتی بوده و در عصر جدید که به آن عصر ارتباطات و اطلاعات لقب داده‌اند، تمامی فعالیت‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها حول محور اطلاعات و "دسترسی و دستیابی" و نیز استفاده از آن می‌چرخد (۲-۳).

از سویی دیگر، حجم عظیمی از اطلاعات در دنیای امروزی به وسیله محققان و پژوهشگران مختلف و در قالب‌های گوناگون از قبیل کتب، مجلات و... منتشر می‌شود. همچنین، رشد و گسترش روز افزون فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی و محمول‌های آن از قبیل ظهور کتاب‌های الکترونیکی، کتابخانه‌های دیجیتال و محتوای بیشتر این منابع در قالب زبان انگلیسی، ضرورت مطالعه چگونگی دسترسی افراد به اطلاعات و فرایند دستیابی آنها به اطلاعات مورد نیازشان را دو چندان نموده (۴) و حوزه جدیدی در علم که به رفتار اطلاع‌یابی معروف است را پدید آورده است. رفتار اطلاع‌یابی از مهمترین موضوعات مورد توجه پژوهشگران، برای شناسایی نیازهای واقعی و مشکلات افراد در دسترسی، بازیابی و استفاده از اطلاعات بوده است (۵).

در این میان، از آنجایی که متخصصان، دانشجویان، استاتید و به طور کلی جامعه دانشگاهی نقش برجسته و تعیین کننده‌ای در ارتقای زیر ساخت‌های علمی، اجتماعی، بهداشتی و اقتصادی جوامع مختلف بویژه کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی جهان دارند، توجه و شناسایی به مجاری دسترسی آنها به اطلاعات مورد نیازشان، دستیابی، موانع و نیز مشکلات پیش روی آنها در فرایند اطلاع‌یابی و اطلاع‌جویی‌شان از اهمیت بسیار بالایی برخوردار بوده است. نتایج مطالعه کاتالانو در این

رابطه نشان داده است که در راستای امر آموزش و پژوهش (که از جمله ملزومات و کارکردهای اساسی دانشگاه‌ها و جامعه علمی امروزی به حساب آورده می‌شود)، پرداختن به مساله اطلاعات و دسترسی به آن امری لازم و ضروری بوده (۶) و اساتید، پژوهشگران و از همه مهمتر دانشجویان که از مهمترین عناصر جامعه علمی محسوب می‌شوند، نیاز به دستیابی به اطلاعات سریع، صحیح و دقیق دارند (۷). در واقع، اطلاعات و استفاده از آن همواره از مسائل مهم و جز جدایی ناپذیر آموزش و پژوهش در طول دوران آموزش دانشجویان بوده و آنها برای پیشبرد برنامه‌های درسی و آموزشی خود، نیاز به اطلاعات مناسب در کوتاه‌ترین زمان داشته‌اند (۸). در این میان، جستجوی اطلاعات فرایندی است که برای موفقیت و پیشبرد اهداف آموزشی، پژوهشی، حرفه‌ای و... دانشجویان از اهمیت فراوانی برخوردار بوده و دانشجویان در جامعه اطلاعاتی امروزی، بدون اطلاعات مورد نیاز قادر به پیشروی به سمت اهداف حتی زندگی روزمره خود نخواهند بود (۹-۱۱).

همچنین باید اشاره داشت که رشد و گسترش شبکه جهانی وب باعث خلق فرصت‌های بی‌شماری شده است، به گونه‌ای که همه فعالیت‌های دانشگاهی و حتی امور روزمره دانشجویان را تحت تاثیر خود قرار داده است (۱۲) فعالیت‌های آموزشی به طور چشمگیری مبتنی بر وب و کامپیوتر شده و انجام این فعالیت‌ها بدون استفاده از این ابزارها بسیار سخت و حتی ناممکن شده است (۱۳). این بدین معناست که فن‌آوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی تغییرات عظیمی در فرایند کسب و جستجوی اطلاعات گذاشته (۱۴-۱۶) و دستیابی به اطلاعات مورد نظر و مفید را آسان ولی تا حدودی با مشکل همراه ساخته است. همچنین، افزایش حوزه‌های مختلف دانش بشری، رشته‌های دانشگاهی و به تبع آن افزایش تعداد دانشجویان تاثیر غیر قابل انکاری در جامعه دانشگاهی و نیازهای اطلاعاتی دانشجویان داشته است. در چنین شرایطی، گردش اطلاعات و استفاده بهینه و مطلوب از آن در جامعه علمی و در میان

جستجوی اطلاعات، تعیین منابع و بانک‌های اطلاعات مرتبط و تحلیل انتقادی منابع است (۲۳). بنابراین شناخت رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان این حوزه به منظور رفع موانع و مشکلات پیش روی آنان و کمک به بهبود دسترسی آنها به اطلاعات مورد نیازشان از اهمیت بالایی برخوردار بوده است و از موضوعات مهم حوزه رفتار اطلاعاتی بویژه در حوزه بهداشت و سلامت به شمار می‌رود. برنامه‌ریزی صحیح در راستای کمک به اطلاع‌یابی و ارتقای سطح کمی و کیفی آن در میان دانشجویان حوزه پرستاری، موجبات افزایش بازدهی آموزشی و بهره‌وری آنها در آینده شغلی‌شان را فراهم خواهد ساخت. بنابراین، از آنجایی که تاکنون پژوهشی در رابطه با رفتار اطلاع‌یابی، منابع و کانال‌های جستجوی اطلاعات، اهداف و انگیزه‌های کسب آن، موانع و چالش‌های پیش روی دسترسی به اطلاعات و به طور کلی رفتار اطلاعاتی دانشجویان حوزه پزشکی، بهداشت و سلامت بالاخص در حوزه پرستاری صورت نگرفته است، هدف از مطالعه حاضر بررسی رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران و موانع و مشکلات پیش روی آنان در فرایند کسب اطلاعاتشان می‌باشد.

روش پژوهش

مطالعه حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به روی پیمایشی توصیفی (مقطعی) صورت گرفته است. جامعه پژوهش مطالعه حاضر را کلیه ۳۶۶ دانشجوی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران (دانشکده پرستاری و مامایی نسبیبه ساری و نیز دانشجویان دانشکده پرستاری بهشهر) تشکیل می‌دهند که به صورت سرشماری مورد بررسی قرار گرفتند. برای جمع‌آوری اطلاعات در رابطه با رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان مورد بررسی، از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده که با بررسی مطالعات و پژوهش‌های داخلی و خارجی صورت گرفته در رابطه با رفتار اطلاع‌یابی تدوین شده است. پرسشنامه در ۵ بخش تنظیم و دارای ۳۹ سوال بوده است. بخش اول پرسشنامه مربوط به اطلاعات جمعیت‌شناختی دانشجویان بوده است. در بخش دوم،

دانشجویان، وابسته به میزان انطباق‌پذیری میان آنها و اطلاعات است. بنابراین، متناسب با تغییر و گسترش ترکیب جامعه دانشگاهی، نیازهای اطلاعاتی دانشجویان نیز تغییر و گسترش داشته است و تشخیص صحیح و علمی این نیازها و حرکت در مسیر موازی با این تغییرات در جهت تدوین سیاست‌های متناسب و برنامه‌ریزی دقیق برای برآوردن نیازها مستلزم رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان و شناسایی موانع پیش روی آنان می‌باشد. دانشجویانی که مجهز به مهارت‌های اطلاع‌یابی بوده و از توانایی‌های گزینش مناسب و هدفمند اطلاعات علمی برخوردار باشند، می‌توانند به صورت بهینه و موثر از دانش روز بهره ببرند (۱۷-۱۸). آنها با جستجوی اطلاعات و رفع نیازهای اطلاعاتی دانشگاهی خود، ضمن افزودن به دانش و آگاهی‌های خود در زمینه درسی و علمی، به بهبود کیفیت زندگی خود نیز کمک شایانی می‌نمایند.

در این بین، نقش اطلاعات در روزآمدسازی دانش و آگاهی دانشجویان پرستاری همچون سایر رشته‌های بالینی و وابسته به علوم پزشکی، غیر قابل انکار است (۱۹). دانشجویان این رشته برای گذراندن دوره آموزشی خود و آماده شدن در ارتباط با آینده شغلی و حرفه‌ای و انجام فعالیت‌های بالینی نظیر تشخیص، درمان، مراقبت از بیماران نیازمند اطلاعات جدید و روزآمد هستند. از آنجایی که اطلاعات حوزه پزشکی به سرعت کهنه و قدیمی می‌شود، لازم است دانشجویان پرستاری دانش خود را با آخرین پیشرفت‌ها و یافته‌های این رشته همگام سازند تا بتوانند در آینده از روش‌های مفید و کارآمدتر در مراقبت و درمان بیماران استفاده نمایند (۲۰). در واقع استفاده از شواهد علمی در حرفه پرستاری روز به روز فزونی می‌یابد. پرستاری حرفه‌ای است که در آن به طیف وسیعی از اطلاعات در مورد سلامت و مراقبت برای رفع نیازهای آموزشی و بالینی نیاز است (۲۱). همچنین مطالعه رحیمیان‌فر در این زمینه نشان داده است که پرستاران و دانشجویان پرستاری در عملکرد مبتنی بر شواهد با مشکل مواجه هستند (۲۲). مهمترین مشکل آنها در استفاده از شواهد پژوهشی، عدم آشنایی آنها به چگونگی

و در نتیجه پایایی آن مورد تایید قرار گرفته است. پرسشنامه میان جامعه آماری توزیع و ۳۱۰ پرسشنامه (مشارکت ۸۴/۷ درصد) که به صورت کامل تکمیل شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی و آزمون همبستگی و با استفاده از نرم افزار SPSS صورت پذیرفته است.

نتایج

میانگین سنی دانشجویان مورد بررسی ۲۱/۲ سال و بازه آن ۱۸ تا ۳۷ سال متغیر بوده است. در جدول ۱، مشخصات جمعیت‌شناختی دانشجویان مورد بررسی قابل مشاهده است.

اهداف و انگیزه‌های دانشجویان پرستاری در کسب اطلاعات مورد نیازشان در ۹ سوال مورد بررسی قرار گرفته. بخش سوم پرسشنامه مربوط به منابع کسب اطلاعات توسط دانشجویان می‌باشد که در قالب ۹ سوال تهیه شده است. در بخش چهارم، کانال‌های دسترسی به اطلاعات توسط دانشجویان پرستاری در قالب ۱۳ سوال و در بخش آخر پرسشنامه، موانع اطلاع‌یابی آنها در قالب ۸ سوال تنظیم شده است. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه با استفاده از نظرات متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی و صاحب‌نظران حوزه اطلاع‌یابی مورد تایید قرار گرفته و برای تعیین پایایی پرسشنامه، از آلفای کرونباخ استفاده شده است که این میزان مربوط به چهار بخش پرسشنامه به ترتیب برابر ۰/۷۱، ۰/۹۳، ۰/۸۵ و ۰/۷۷ بوده است

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی دانشجویان مورد بررسی

متغیر	فراوانی+درصد	متغیر	فراوانی+درصد
جنسیت	مرد	میزان آشنایی با اینترنت	ضعیف
	زن		متوسط
وضعیت تاهل	مجرد	سن	خوب
	متاهل		تا ۲۰ سال
مقطع تحصیلی	کارشناسی	وضعیت اشتغال	۲۱ تا ۳۰ سال
	کارشناسی ارشد		بیش از ۳۰ سال
میزان آشنایی با زبان انگلیسی	ضعیف		شاغل (شغل مرتبط)
	متوسط	شاغل (غیر مرتبط)	
	خوب	غیر شاغل	

درسی و فعالیت‌های آموزشی" به جستجوی اطلاعات می‌پردازند.

در جدول ۲، اهداف و انگیزه کسب اطلاعات در میان دانشجویان مورد بررسی قابل مشاهده است. یافته‌ها نشان داد که بخش قابل توجهی از دانشجویان با هدف "انجام تکالیف

جدول ۲. اهداف و انگیزه‌های کسب اطلاعات دانشجویان مورد بررسی

هدف از جستجوی اطلاعات	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین و انحراف معیار
انجام تکالیف درسی و فعالیت‌های آموزشی	۱۶ (/۵/۲)	۲۱ (/۶/۸)	۴۱ (/۱۳/۲)	۸۶ (/۲۷/۷)	۱۴۶ (/۴۷/۱)	۴/۰۵ ±۱/۰۹
انجام کارهای پژوهشی	۹ (/۲/۹)	۲۲ (/۷/۱)	۶۸ (/۲۱/۹)	۷۷ (/۲۴/۸)	۱۳۴ (/۴۳/۲)	۳/۹۸ ۱/۰۶
نگارش پایان‌نامه	۲۳ (/۷/۴)	۱۵ (/۴/۸)	۷۲ (/۲۳/۲)	۱۰۹ (/۳۵/۲)	۹۱ (/۲۹/۴)	۳/۷۴ ±۱/۱۰
حفظ جایگاه در رشته تحصیلی	۲۲ (/۷/۱)	۴۳ (/۱۳/۹)	۷۶ (/۲۴/۵)	۷۷ (/۲۴/۸)	۹۲ (/۲۹/۷)	۳/۵۶ ±۱/۰۹
روز آمد نگه داشتن اطلاعات	۱۷ (/۵/۵)	۵۰ (/۱۶/۱)	۷۸ (/۲۵/۱)	۹۶ (/۳۱)	۶۹ (/۲۲/۳)	۳/۴۸ ±۱/۱۷
شناسایی منابع تخصصی	۳۴ (/۱۱)	۳۶ (/۱۱/۶)	۱۲۱ (/۳۹)	۴۶ (/۱۴/۸)	۷۳ (/۲۳/۵)	۳/۲۸ ±۱/۳۴
پیدا کردن پاسخ ابهامات و پرسش‌های موردی در زمینه پرستاری	۲۸ (/۹)	۵۴ (/۱۷/۴)	۸۱ (/۲۶/۱)	۸۵ (/۲۷/۴)	۶۲ (/۲۰)	۳/۳۲ ±۱/۲۱
نگارش مقاله علمی (کنفرانس / مجلات)	۵۵ (/۱۷/۷)	۹۳ (۳۰)	۷۹ (/۲۵/۵)	۲۶ (/۸/۴)	۵۷ (/۱۸/۴)	۲/۸۰ ±۱/۴۲
نگارش کتاب	۸۸ (/۲۸/۴)	۱۰۲ (/۳۲/۹)	۴۶ (/۱۴/۸)	۴۳ (/۱۳/۹)	۳۱ (/۱۰)	۲/۴۴ ۱/۰۲

در جدول ۳، منابع کسب اطلاعات توسط دانشجویان مورد بررسی قابل مشاهده است. یافته‌ها نشان داد که در میان منابع

کسب اطلاعات، دانشجویان "کتابهای درسی و" مجلات علمی تخصصی" را در اولویت قرار داده‌اند.

جدول ۳. منابع کسب اطلاعات دانشجویان مورد بررسی

منابع کسب اطلاعات	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین و انحراف معیار
کتاب‌های درسی	۵ (/۱/۶)	۱۷ (/۵/۵)	۶۶ (/۲۱/۳)	۷۵ (/۲۴/۲)	۱۴۷ (/۴۷/۴)	۴/۱۰ ±۱/۰۸
مجلات علمی تخصصی	۹ (/۲/۹)	۳۱ (/۱۰)	۶۵ (/۲۱)	۷۸ (/۲۵/۱)	۱۲۷ (/۴۱)	۳/۹۱ ±۱/۱۹
بانک‌های اطلاعاتی از قبیل Pubmed	۱۳ (/۴/۲)	۲۸ (/۹)	۷۶ (/۲۴/۵)	۸۲ (/۲۶/۴)	۱۱۱ (/۳۵/۸)	۳/۸۰ ±۱/۱۱
پایان‌نامه‌ها	۲۲ (/۷/۱)	۳۱ (/۱۰)	۶۵ (/۲۱)	۶۷ (/۲۱/۶)	۱۲۵ (/۴۰/۳)	۳/۷۸ ±۱/۲۲
کتاب‌های مرجع	۱۸ (/۵/۸)	۳۳ (/۱۰/۶)	۴۰ (/۱۲/۹)	۱۳۰ (/۴۱/۹)	۸۹ (/۲۸/۷)	۴/۷۷ ±۱/۱۳
گزارشات طرح‌های تحقیقاتی	۲۶ (/۸/۴)	۵۲ (/۱۶/۸)	۴۷ (/۱۵/۲)	۱۱۶ (/۳۷/۴)	۶۹ (/۲۲/۲)	۳/۴۸ ±۱/۳۱
مقالات کنفرانس‌ها و همایش‌ها	۴۵ (/۱۴/۵)	۳۸ (/۱۲/۳)	۶۸ (/۲۱/۹)	۱۰۳ (/۳۳/۲)	۵۶ (/۱۸/۱)	۳/۲۸ ±۱/۴۷
استاندارها	۳۴ (/۱۱)	۸۴ (/۲۷/۱)	۳۷ (/۱۱/۹)	۹۵ (/۳۰/۶)	۶۰ (/۱۹/۴)	۳/۲۰ ±۱/۰۹
نمایه‌نامه‌ها	۳۱ (/۱۰)	۶۴ (/۲۰/۶)	۸۸ (/۲۸/۴)	۷۹ (/۲۵/۵)	۴۸ (/۱۵/۵)	۳/۱۶ ±۱/۲۵

در جدول ۴، کانال‌های کسب اطلاعات توسط دانشجویان عمومی و "شبکه‌های مجازی تلفن همراه" را در اولویت قرار داده‌اند. مورد بررسی قابل مشاهده است. یافته‌ها نشان داد که در میان کانال‌های کسب اطلاعات، دانشجویان "موتورهای جستجوی

جدول ۴. کانال‌های کسب اطلاعات دانشجویان مورد بررسی

منابع کسب اطلاعات	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین و انحراف معیار
موتورهای جستجو عمومی	۶ (/۲)	۸ (/۲/۶)	۱۷ (/۵/۵)	۱۳۰ (/۴۱/۹)	۱۴۹ (/۴۸)	۴/۳۱ ±۱/۰۸
شبکه‌های مجازی تلفن همراه	۱۰ (/۳/۲)	۱۳ (/۴/۲)	۴۲ (/۱۳/۵)	۷۹ (/۲۵/۵)	۱۶۶ (/۵۳/۵)	۴/۲۲ ±۱/۰۳
کمک گرفتن از کتابداران	۱۳	۳۹	۳۵	۱۰۶	۱۱۷	۳/۸۹

±۱/۰۲	(/۳۷/۷)	%۳۴/۲ ((/۱۱/۳)	(/۱۲/۶)	(/۴/۳)	(کتابداران مرجع)
۳/۸۷ ±۱/۱۵	۱۲۶ (/۴۰/۶)	۹۴ %۳۰/۳ (۳۷ (/۱۱/۹)	۳۰ (/۹/۷)	۲۳ (/۷/۴)	پست الکترونیک
۳/۷۴ ±۱/۲۳	۹۷ (/۳۱/۳)	۸۶ %۲۷/۷ (۸۵ (/۲۷/۴)	۳۳ (/۱۰/۶)	۹ (/۲/۹)	کمک گرفتن از پزشکان، پرستاران، و ...
۳/۷۰ ±۱/۳۴	۹۰ (/۲۹)	۱۲۴ (/۴۰)	۳۴ (/۱۱)	۳۸ (/۱۲/۳)	۲۴ (/۷/۷)	شبکه‌های اجتماعی تحت وب
۳/۵۹ ±۱/۲۱	۸۳ (/۲۶/۸)	۱۰۲ %۳۲/۹ (۶۸ (/۲۱/۹)	۲۹ (/۹/۳)	۲۸ (/۹)	کتاب‌های الکترونیکی و وبسایت‌های
۳/۵۲ ±۱/۱۸	۱۰۰ (/۳۲/۲)	۷۹ %۲۵/۵ (۵۶ (/۱۸/۱)	۳۲ (/۱۰/۳)	۴۳ (/۱۳/۹)	حضور در همایش‌ها وکنگره‌های داخلی
۳/۴۷ ±۱/۵۲	۸۱ (/۲۶/۱)	۱۰۳ %۳۳/۲ (۴۵ (/۱۴/۵)	۴۳ (/۱۳/۹)	۳۸ (/۱۲/۳)	وبسایت‌های رایگان و منابع الکترونیکی
۳/۴۷ ±۱/۴۹	۸۲ (/۲۶/۵)	۷۱ %۲۲/۹ (۹۹ (/۳۱/۹)	۲۷ (/۸/۷)	۳۱ (/۱۰)	کمک گرفتن از اساتید
۳/۴۰ ±۱/۰۷	۴۷ (/۱۵/۲)	۱۰۱ (/۳۲/۶)	۱۱۹ (/۳۸/۴)	۱۶ (/۵/۱)	۲۷ (/۸/۷)	پایگاه‌های اینترنتی اشتراکی دانشگاه
۳/۳۹ ±۱/۱۲	۶۷ (/۲۱/۶)	۱۰۴ %۳۳/۵ (۷۲ (/۲۳/۲)	۱۷ (/۵/۵)	۵۰ (/۱۶/۲)	کمک گرفتن از دوستان، همکلاسی‌ها و ...
۳/۲۶ ±۱/۲۹	۸۲ (/۲۶/۵)	۶۳ %۲۰/۳ (۷۰ (/۲۲/۶)	۴۴ (/۱۴/۲)	۵۱ (/۱۶/۴)	رسانه‌های دیداری - شنیداری

اطلاعات، دانشجویان "مشکلات تجهیزات دانشگاهی" و "سطح پایین مهارت‌های اطلاع‌یابی" را در اولویت قرار داده‌اند.

در جدول ۵، موانع و چالش‌های کسب اطلاعات از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران قابل مشاهده است. یافته‌ها نشان داد که در میان موانع کسب

جدول ۵. موانع کسب اطلاعات دانشجویان مورد بررسی

میانگین ن و انحراف معیار	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	موانع و مشکلات کسب اطلاعات
۴/۰۹	۱۵۴ (/۴۹/۷)	۶۲ (/۲۰)	۷۱ (/۲۲/۹)	۱۵ (/۴/۸)	۸ (/۲/۶)	مشکلات تجهیزات دانشگاهی
۴/۰۲	۱۳۲ (/۴۲/۶)	۹۷ (/۳۱/۳)	۴۹ (/۱۵/۸)	۲۰ (/۶/۴)	۱۲ (/۳/۹)	سطح پایین مهارت‌های اطلاع‌یابی
۳/۹۶	۱۲۵ (/۴۰/۳)	۷۹ (/۲۵/۵)	۸۴ (/۲۷/۱)	۱۳ (/۴/۲)	۹ (/۲/۹)	عدم تسلط به زبان انگلیسی
۳/۹۳	۱۳۷ (/۴۴/۲)	۸۳ (/۲۶/۸)	۴۱ (/۱۳/۲)	۳۰ (/۹/۷)	۱۹ (/۶/۱)	مشکلات اینترنتی و شبکه‌ای
۳/۶۳	۱۰۹ (/۳۵/۱)	۷۱ (/۲۲/۹)	۵۸ (/۱۸/۷)	۵۰ (/۱۶/۱)	۲۲ (/۷/۱)	کمبود کامپیوتر و مشکلات نرم افزاری
۳/۵۴	۸۸ (/۲۸/۴)	۷۰ (/۲۲/۶)	۹۹ (/۳۱/۹)	۲۷ (/۸/۷)	۲۶ (/۸/۴)	مشکلات هزینه‌ای و اشتراک و اطلاع‌رسانی
۳/۴۹	۷۹ (/۲۵/۵)	۶۵ (/۲۱)	۱۱۴ (/۳۶/۸)	۳۴ (/۱۱)	۱۸ (/۵/۸)	محدودیت‌های دستیابی به منابع
۳/۴۳	۵۸ (/۱۸/۷)	۱۲۶ (/۴۰/۶)	۵۲ (/۱۶/۸)	۳۹ (/۱۲/۶)	۳۵ (/۱۱/۳)	محدودیت‌های دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی علمی و انتشارات علمی روز

در جدول ۶، همبستگی میان اهداف و انگیزه‌ها، منابع، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی دانشجویان مورد بررسی قابل کانال‌ها و موانع پیش روی کسب اطلاعات با هر یک از مشاهده است.

جدول ۶. همبستگی میان اهداف، منابع، کانالها و موانع کسب اطلاعات با ویژگیهای جمعیت‌شناختی دانشجویان

میزان همبستگی و سطح معنی‌داری	متغیرها
$r=0.36$ $p=0.03$	(هدف) حفظ جایگاه در رشته تحصیلی / دانشجویان دختر
$r=0.41$ $p=0.00$	(هدف) نگارش پایان‌نامه / دانشجویان کارشناسی ارشد
$r=0.16$	(هدف) شناسایی منابع تخصصی / دانشجویان کارشناسی ارشد

$p=0/046$	
$r=0/37$	(منابع) استفاده از پایان نامه‌ها / دانشجویان کارشناسی ارشد
$p=0/05$	
$r=0/24$	(منابع) استفاده از بانک‌های اطلاعاتی
$p=0/04$	/ دانشجویان کارشناسی ارشد
$r=0/29$	(کانال) موتورهای جستجوی عمومی / دانشجویان با سطح کامپیوتر بالا
$p=0/00$	
$r=0/47$	(کانال) کمک گرفتن از پزشکان، پرستاران و ... / دانشجویان شاغل با شغل مرتبط
$p=0/03$	
$r=0/55$	(کانال) حضور در همایش‌ها و کنگره‌های داخلی / دانشجویان کارشناسی ارشد
$p=0/00$	
$r=0/32$	(موانع) عدم تسلط به زبان انگلیسی / دانشجویان با سطح زبان انگلیسی ضعیف
$p=0/05$	
$r=0/21$	(موانع) مشکلات اینترنتی و شبکه‌ای / دانشجویان با سطح کامپیوتر ضعیف
$p=0/01$	

نتیجه‌گیری

اطلاع‌یابی آنها صورت گرفته است. نتایج بدست آمده از مطالعه حاضر نشان داد که دانشجویان پرستاری مورد بررسی به ترتیب با هدف "انجام تکالیف درسی (فعالیت‌های آموزشی)"، "انجام کارهای پژوهشی" و "نگارش پایان‌نامه" به جستجوی اطلاعات مورد نیازشان می‌پردازند. در واقع باید اشاره داشت که توسعه آموزش و ایجاد تحول در آموزش و یادگیری، نیازمند شناخت فرایند آموزش و آگاهی از شیوه‌های نوین اجرای آن است که این موضوع ارتباط تنگاتنگی با اطلاع‌یابی و دسترسی دانشجویان به اطلاعات مفید و صحیح، در کمترین زمان و بدون محدودیت مکانی دارد. از آنجایی که دسترسی به اطلاعات در توسعه آگاهی و دانش دانشجویان پرستاری و یادگیری آنها در رابطه با مراقبت نقش غیر قابل انکاری داشته است، دانشجویان این رشته باید یاد بگیرند چگونه در محیط آموزشی موفق عمل نمایند و این موفقیت نیازمند دسترسی به اطلاعات علمی و تخصصی است. همچنین یافته‌های مطالعات صورت گرفته در این زمینه نشان داده است که اطلاعات، نقش ویژه‌ای در افزایش آگاهی و موفقیت دانشجویان در طول دوران

دسترسی و دستیابی به اطلاعات مورد نیاز برای دانشجویان و به‌ویژه دانشجویان حوزه پزشکی که ارتباط تنگاتنگی با نظام بهداشت و سلامت در جوامع مختلف امروزی دارند، امری لازم و ضروری بوده و تلاش برای ارتقای سطح کمی و کیفی دسترسی دانشجویان این حوزه به اطلاعات علمی و مرتبط با حوزه تخصصی خود، می‌تواند موجبات افزایش آگاهی و دانش آنها و در نتیجه ارتقای سطح عملکرد و بازدهی‌شان هم در دوران دانشجویی و هم پس از فراغت از تحصیل و انجام فعالیت‌های حرفه‌ای آنها باشد (۲۴). دانشجویان پرستاری نیز به عنوان یکی از مهم‌ترین گروه‌های دانشجوی حوزه علوم پزشکی، نیاز به توانمندسازی و ارتقای سطح سواد سلامت و سواد اطلاعاتی خود دارند تا بتوانند در انجام امور فردی، آموزشی، پژوهشی و حرفه‌ای‌شان موفق عمل نمایند. این توانمندسازی، در گرو اطلاع‌یابی موفق و صحیح و نیز استفاده درست و مناسب از منابع و کانال‌های اطلاعاتی می‌باشد. مطالعه حاضر نیز با هدف بررسی رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران اهداف و انگیزه‌ها و نیز موانع پیش روی

تحصیل‌شان داشته است (۲۵). برخی مطالعات از جمله نجفلو و همکاران (۲۰۱۵) و تاری و همکاران (۲۰۱۵) بدین نکته اشاره داشته‌اند که از مهم‌ترین دلایل جستجوی اطلاعات علمی توسط دانشجویان و افراد جامعه، امور مربوط به آموزش و ارتقای سطح آموزشی و درسی بوده و این مطالعات، با یافته‌های بدست آمده از پژوهش حاضر همسو و همراستا می‌باشد (۲۶-۲۷).

انجام فعالیت‌های پژوهشی و نگارش پایان‌نامه نیز همواره از مهمترین دغدغه‌ها و فعالیت‌های دانشجویان در عرصه دانشجویی بوده و پژوهش را به عنوان یکی از قویترین ابزارهای استعداد‌های بالقوه دانشجویان به حساب آورده‌اند. این امر از مهم‌ترین مسائلی می‌باشد که برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران دانشگاه باید بدان توجه داشته باشند. دانشجویان پرستاری نیز بعنوان یکی از مهم‌ترین رشته‌های علمی و دانشگاهی و یک حرفه رسمی، برای ارتقا و پیشرفت خود نیازمند تولید دانش و علم می‌باشند. دانشجویان پرستاری نیازمند عمل بر پایه تحقیق هستند تا یافته‌های حاصل از تحقیق را در تصمیم‌گیری آگاهانه، اعمال بالینی و تعامل با دیگران به کار گیرند (۲۸). این فرایند نیز جز به دسترسی به اطلاعات دقیق ممکن نخواهد شد. شناسایی نیازهای اطلاعاتی دانشجویان پرستاری در رابطه با تحقیق و پژوهش و کمک به آنان در راستای چگونگی دسترسی و دست‌یابی‌شان به اطلاعات مربوطه، از نتایج بدست آمده از مطالعه حاضر بوده است. دانشجویان نیاز به اطلاعات مرتبط با پژوهش را از اهداف و انگیزه‌های جستجوی اطلاعاتی خود ذکر کرده‌اند و اساتید، پژوهشگران و متخصصان (به‌ویژه کتابداران) می‌توانند در این زمینه آنان را یاری نمایند. پژوهش رضویه و همکاران در این رابطه نشان داده است که پژوهش و انجام فعالیت‌های علمی تحقیقاتی، از اهداف و انگیزه‌های دانشجویان در جستجوی اطلاعات علمی بوده است و با یافته‌های مطالعه حاضر همسو و همراستا بوده است (۲۹). در رابطه با اهداف جستجوی اطلاعات توسط دانشجویان می‌توان چنین استنتاج نمود که همه اهداف و انگیزه‌های ذکر شده در

راستای هدف کلی که همان ارتقای سطح سواد اطلاعاتی و سواد سلامت دانشجویان است، قرار دارد.

همچنین از آنجایی که بخش قابل توجهی از دانشجویان مورد بررسی، دانشجوی دوره کارشناسی بوده‌اند، نگارش مقاله علمی و تالیف کتاب را از اهداف اصلی جستجوی اطلاعات عنوان نکرده‌اند. نتایج پژوهش منصوریان نشان داده است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکتری) تمایل بیشتری به استفاده از اطلاعات در تحقق اهداف علمی خود داشته‌اند و با یافته‌های مطالعه حاضر همسو و همراستا می‌باشد (۳۰). به‌علاوه یافته‌ها نشان داد که دانشجویان پرستاری تمایل بیشتری به استفاده از کتب درسی و مجلات علمی به عنوان منابع کسب اطلاعات داشته‌اند. از آنجایی که کتاب‌ها و مجلات نقش ویژه‌ای در دسترسی دانشجویان به اطلاعات موردنظر و تامین نیازهای آموزشی آنها دارد، لذا پیشنهاد می‌شود مسئولان دانشگاه به تهیه، خرید و اشتراک این منابع ارزشمند توجه ویژه‌ای داشته و با توجه به تعداد دانشجویان، برنامه و سرفصل درسی آنها، منابع کارشناسی ارشد و دکتری و ...، نسبت به تهیه و تامین این منابع اطلاعاتی اقدام نمایند.

همچنین استفاده از پایان‌نامه توسط دانشجویان و بالاحص دانشجویان دوره کارشناسی ارشد به عنوان منابع کسب اطلاعات، در سطح نسبتاً بالایی گزارش شده است و این امر نشان می‌دهد که دانشجویان شناخت کافی نسبت به این منبع مهم اطلاعاتی داشته‌اند. همچنین بخش پایان‌نامه‌های کتابخانه‌های دانشکده‌های فوق نیز به شکل مناسب منابع را جمع‌آوری و نگهداری نموده و این امر نیز توانسته است در ترغیب دانشجویان به استفاده از این منبع اطلاعاتی تاثیرگذار باشد. نتایج بدست آمده از مطالعات عابدی و همکارانش (۲۰۱۴) نیز نشان داد که دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی، تمایل زیادی به استفاده از منابعی از قبیل پایان‌نامه، طرح‌های تحقیقاتی و ... داشته و با نتایج مطالعه حاضر همسو و همراستا می‌باشد.

کلاس‌های سواد اطلاعاتی، ارائه جزوات مرتبط با بانک‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی و حتی گنجانیدن واحدهای درسی تحت عنوان "آشنایی با شیوه‌های جستجوی پیوسته"، شرایط را برای ارتقاء آگاهی دانشجویان از این منابع و بهره‌وری حداکثری از این پایگاه‌ها فراهم نمود.

یافته‌ها نشان داد که شبکه‌های تلفن همراه از قبیل Telegram، What's Up، و ... از مهمترین مجاری کسب اطلاعات علمی توسط دانشجویان پرستاری مورد بررسی بوده‌اند. شبکه‌های مجازی تلفن همراه در عصر حاضر یکی از مهمترین کانال‌های کسب اطلاعات توسط افراد مختلف بوده است. رشد رایانه‌های جیبی و تلفن همراه هوشمند، گسترش شبکه‌های مجازی را بوجود آورده و از آنجایی که این ابزارها قابل حمل و نسبتاً ارزان می‌باشند، در دسترسی سریع به اطلاعات و آسانتر شدن ارتباطات میان افراد توسط این برنامه‌ها تاثیرگذار بوده است. پزشکان، پرستاران و دانشجویان علوم پزشکی به دسترسی سریع و به موقع اطلاعاتی از قبیل منابع مرجع پزشکی، اطلاعات دارویی، اطلاعات بیماری‌ها و آخرین پژوهش‌های انجام شده در حوزه تخصصی پزشکی نیازمند بوده و بدون محدودیت مکانی و زمانی باید به اطلاعات مورد نظر دسترسی داشته باشند. بنابراین جهت دسترسی به اطلاعات مورد نیاز می‌توانند از شبکه‌های اجتماعی که بر روی تلفن‌های هوشمند و قابل حمل قرار دارند، استفاده نمایند. مطالعات صورت گرفته در این زمینه نشان داده است که شبکه‌های اجتماعی و شبکه‌های تلفن همراه گرایش روز افزون کاربران به دنیای مجازی و در نتیجه دسترسی به اطلاعات از این مسیر را تحت تاثیر قرار داده (۳۴) و با یافته‌های مطالعه حاضر که بر این امر تاکید داشته است، همسو و همراستا می‌باشد.

کتابداران نیز به عنوان یکی از مهمترین عناصر اطلاعات در جامعه اطلاعاتی امروزی می‌توانند نقش مهمی را ایفا کرده و از آنجایی که مشورت با کتابداران و متخصصان اطلاع‌رسانی سهم مهمی در آشنایی دانشجویان با اطلاعات علمی و منابع اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی دارد، لذا توجه مسئولان دانشگاه

یافته‌ها نشان داد که اینترنت به عنوان یکی از مهمترین مجاری کسب اطلاعات دانشجویان پرستاری مورد بررسی، از اهمیت بسیار زیادی برخوردار بوده است. در این رابطه می‌توان اشاره کرد که گسترش چند جانبه فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی به‌ویژه وب جهان گستر در قرن ۲۱، افزایش منابع اطلاعاتی از قبیل کتابخانه‌های دیجیتالی، کتاب‌ها و مجلات الکترونیکی، پایگاه‌های اطلاعاتی و ... و نیز مجاری اطلاعاتی از قبیل پست الکترونیک، گروه‌های بحث، شبکه‌های مجازی و ... را بوجود آورده و انقلاب عظیمی در فرایند اطلاع‌یابی داشته و آن را از شیوه سنتی به شیوه مدرن تغییر نموده است. بنابراین در عصر اطلاعات، اینترنت نقش ویژه‌ای در تامین اطلاعات سلامت و مورد نیاز افراد به‌ویژه دانشجویان و جامعه دانشگاهی داشته است. نتایج بدست آمده از مطالعات یانگر (۲۰۱۰) و علیجان‌پور (۲۰۱۵) نیز نشان داده شد که اغلب دانشجویان و حتی پرستاران، اطلاعات مرتبط و مورد نیازشان را در اینترنت جستجو می‌کنند و از اینترنت به عنوان وسیله‌ای برای تامین نیازهای اطلاعاتی خود استفاده می‌نمایند و با نتایج بدست آمده از مطالعه حاضر همسو و همراستا می‌باشد (۳۱-۳۲).

همچنین یافته‌ها نشان داد که استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی از قبیل پایگاه Elsevier، Pubmed، و ... در میان دانشجویان در سطح بالایی بوده است. منابع الکترونیکی در قالب پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته پزشکی از جمله منابع معتبر و مهم حاوی اطلاعات علمی هستند که سالانه بودجه هنگفتی برای خرید و اشتراک آنها صرف می‌شود و برنامه‌ریزی در جهت آشنایی هرچه بیشتر دانشجویان با منابع اطلاعاتی این پایگاه‌ها، موجبات بهره‌وری و استفاده بهینه از آنها را فراهم می‌نماید. بسیاری از مطالعات صورت گرفته از جمله نیکولاس و همکاران بر اهمیت و نقش پایگاه‌های اطلاعات علمی در رفع نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بالاخص دانشجویان حوزه پزشکی تاکید داشته‌اند (۳۳). می‌توان با رفع موانع موجود برای جستجوی هدفمند و کارآمد اطلاعات از طریق این پایگاه‌ها برای دانشجویان پرستاری و برگزاری دوره‌های آموزشی،

به جذب و استخدام کتابداران مجرب و استفاده از ظرفیت‌ها و توانایی‌های آنها می‌تواند کمک شایانی به دانشجویان در دستیابی به اطلاعات مورد نیاز نمایند. همچنین توصیه می‌شود که کارگاه‌ها و سمینارهایی مربوط به مهارت‌های اطلاع‌یابی توسط کتابداران دانشگاه علوم پزشکی مازندران برای دانشجویان بالاخص دانشجویان پرستاری برگزار شود و دوره‌های آموزشی از قبیل "آشنایی با منابع اطلاعاتی"، "تاکتیک‌ها و شیوه‌های جستجوی اطلاعات"، "مشاوره اطلاعاتی با دانشجویان" و ... به دانشجویان آموزش داده شود. مطالعات صورت گرفته در این زمینه بر نقش و اهمیت بالای کتابداران و متخصصان اطلاع‌رسانی در آموزش و ارتقای مهارت‌های اطلاع‌یابی دانشجویان تاکید داشته (۳۵) و با یافته‌های بدست آمده از مطالعه حاضر همسو و همراستا می‌باشد.

همچنین از تحلیل یافته‌ها می‌توان چنین نتیجه گرفت که علی‌رغم حضور و در دسترس بودن اساتید در محیط دانشگاه، دانشجویان فرصت و تمایل کمتری برای دسترسی به اطلاعات از طریق این کانال اطلاعاتی و مشورت و اطلاع‌یابی از این طریق داشته‌اند. رشد بیش از حد و نامعقول تعداد دانشجویان بویژه در مقطع کارشناسی در مقایسه با تعداد کم استادان، مجال کافی برای حضور بیشتر و تعامل کافی با دانشجویان و کمک به آنان در مورد نیازهای اطلاعاتی تخصصی باقی نمی‌گذارد. به‌علاوه، بر خلاف یافته‌های مطالعه حاضر که رسانه‌های دیداری-شنیداری را ابزاری با اهمیت و معتبر در فرایند کسب اطلاعات مورد نیاز ندانسته‌اند، نتایج بدست آمده از مطالعات ریاحی و همکاران (۲۰۱۶) نشان داد که افراد تمایل بالایی به کسب اطلاعات از طریق رادیو، تلویزیون و به طور کلی رسانه‌های دیداری - شنیداری دارند و با یافته‌های مطالعه حاضر که بر اهمیت پایین‌تر این مجاری تاکید داشته‌اند، همسو نمی‌باشد (۳۶).

در رابطه با موانع و مشکلات اطلاع‌یابی و کسب اطلاعات توسط دانشجویان مورد بررسی، نتایج نشان داد که مشکلات

مربوط به تجهیزات دانشگاهی با میانگین (۴/۰۹) در بالاترین سطح قرار داشته است. دانشگاه‌های علوم پزشکی از مهمترین مراکز آموزشی، پژوهشی و بالینی در سطح کشور به شمار می‌روند و لازم است شرایط را برای دانشجویان و پژوهشگران خود فراهم نمایند. مراکز دانشگاهی علوم پزشکی نقش اساسی در تبدیل دانشجویان به یادگیران مادام‌العمر دارند که آنها را به عنوان شهروندان آگاه وارد جامعه اطلاعاتی می‌کند. با چنین نگرشی در سطح دانشگاه‌های علوم پزشکی نه تنها شرایط لازم برای ورود به چنین جامعه‌ای بدست می‌آید، بلکه دانشجویان در طول دوران تحصیل تجربه‌های ارزشمند علمی و عملی در شناسایی روش‌های مناسب برای استفاده از منابع اطلاعاتی را کسب می‌کنند. بنابراین، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب به منظور رفع و از میان برداشتن چالش‌های پیش روی کسب اطلاعات توسط دانشگاه و مسئولان مربوطه لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

نتایج نشان داد که بخش قابل توجهی از دانشجویان، تسلط ناکافی و عدم تسلط به زبان انگلیسی را عاملی بازدارنده در کسب اطلاعات عنوان داشته‌اند و از آنجایی که منابع و اطلاعات حوزه پرستاری و به طور کلی علوم پزشکی به زبان انگلیسی تالیف و منتشر می‌شود، پیشنهاد می‌شود دوره‌های آموزشی مرتبط با زبان انگلیسی و جستجوی اطلاعات در پایگاه‌های اطلاعاتی انگلیسی زبان برای دانشجویان پرستاری برگزار شود تا شرایط برای دسترسی و استفاده از منابع اطلاعاتی آموزشی و علمی دانشجویان حوزه پرستاری به صورت بهتر و مطلوب‌تر فراهم نماید. مطالعات صورت گرفته در این زمینه بر اهمیت و نقش بالای توانایی زبان انگلیسی (که به عنوان زبان علم در جامعه علمی امروزی پذیرفته شده است) در ارتقای سطح مهارت اطلاع‌یابی دانشجویان تاکید داشته و با یافته‌های مطالعه حاضر همسو می‌باشد (۳۷).

عدم توانایی در شناسایی، جستجو و به طور کلی سطح پایین مهارت‌های اطلاع‌یابی دانشجویان پرستاری مورد بررسی نیز از دیگر عوامل مهم بازدارنده‌ای بوده که دانشجویان به عنوان

دانشجویان، بلکه به عنوان آموزش‌دهنده و تاثیرگذار باید به ایفای نقش در این زمینه بپردازند.

همچنین نتایج آزمون همبستگی نشان داد که رابطه معنی‌داری میان برخی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و اهداف و انگیزه‌های جستجوی اطلاعات دانشجویان مورد بررسی وجود داشته است. نتایج نشان داد که دانشجویان کارشناسی ارشد که در مراکز بهداشتی و درمانی ساری و بهشهر مشغول به فعالیت بوده و ارتباط نزدیکی با پزشکان و سایر کارکنان حوزه سلامت دارند، تمایل زیادی به کسب اطلاعات از طریق همکاران و متخصصان این امر داشته‌اند. نتایج بدست آمده از مطالعه داورپناه (۲۰۱۱)، رحیمیان‌فر (۲۰۱۳) و اولری (۲۰۱۲) نیز نشان داد که پرستارانی که در محیط‌های بیمارستانی مشغول به فعالیت هستند، از همکاران و پزشکان به عنوان کانالی برای کسب اطلاعات حوزه سلامت به طور مطلوبی استفاده می‌نمایند و با یافته‌های مطالعه حاضر همسو می‌باشد (۳۹-۴۰). همچنین این دانشجویان به شکل معنی‌داری بیشتر از پایان‌نامه‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی استفاده می‌کنند. آنها حضور در همایش‌ها و سمینارهای مرتبط با حوزه پزشکی و پرستاری را نیز در اولویت خود قرار داده و در مقایسه با دانشجویان دوره کارشناسی، این روش را در کسب اطلاعات خود مفیدتر و مطلوب‌تر عنوان داشته‌اند. به‌علاوه آزمون همبستگی نشان داد که دانش و آگاهی‌های بالای دانشجویان در ارتباط با کامپیوتر و زبان انگلیسی باعث می‌شود که موانع مرتبط با اطلاع‌یابی آنها به شکل معنی‌داری کاهش یافته و با یافته‌های پژوهش رحیمی (۲۰۱۳) همسو می‌باشد (۴۱).

در پایان می‌توان چنین جمع‌بندی نمود که دانشجویان پرستاری برای افزایش سطح کمی و کیفی اطلاعات مناسب و مرتبط با زندگی فردی، آموزشی و شغلی و حرفه‌ای خود نیاز به دریافت اطلاعات از طریق منابع و مجاری رسمی و معتبر دارند. برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب توسط متولیان و مسئولان دانشگاه علوم پزشکی مازندران در جهت تسهیل دسترسی دانشجویان به منابع اطلاعات از طریق تامین منابع مختلف

چالش پیش روی فرایند کسب اطلاعات ذکر کرده‌اند. حرفه پرستاری، همچون بسیاری از رشته‌های علوم پزشکی با سلامت و بهداشت افراد ارتباط مستقیمی دارد و نقش اطلاعات و چگونگی دسترسی و دستیابی به آن در این حرفه غیر قابل انکار است. دانشجویان پرستاری برای انجام فعالیت‌های بالینی و آماده شدن برای انجام وظایف حرفه‌ای خود نیاز به تصمیم‌گیری در مورد موضوعات مرتبط با درمان بیماری بیماران و پاسخگویی به سوالات آنها دارند که این نیازمند دسترسی به اطلاعات صحیح می‌باشد. دانشجویان پرستاری برای انتقال از محیط دانشگاه به محیط‌های درمانی نیازمند یادگیری شیوه کسب اطلاعات هستند و آنها می‌بایست در دوره آموزشی خود مهارت‌های کسب اطلاعات را به خوبی فرا گیرند تا در انجام وظایف حرفه‌ای خود به بهترین حالت انجام وظیفه نمایند. بررسی مطالعه میلز و همکاران در این زمینه نشان می‌دهد که آموزش جستجوی اطلاعات و ارتقای سطح مهارت‌های اطلاع‌یابی دانشجویان توسط اساتید، متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی، کتابداران مرجع و ... در دوران آموزشی آنها از جمله راهکارهایی است که می‌تواند مهارت‌های اطلاع‌یابی دانشجویان را تحت تاثیر خود قرار دهد (۳۸) و با نتایج بدست آمده مطالعه حاضر که بر اهمیت مهارت‌های اطلاع‌یابی تاکید داشته است، همسو و همراستا می‌باشد.

به طور کلی نتایج نشان داد که گویه‌ها و متغیرهای مربوط به "مشکلات کسب اطلاعات" با میانگین (۳/۷۶) نقش پررنگ و برجسته‌ای در فرایند اطلاع‌یابی دانشجویان داشته است. پیشنهاد می‌شود با برنامه‌ریزی مناسب و سیاست‌گذاری صحیح دانشگاه و دانشکده پرستاری، مشکلات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری موجود از قبیل "مشکلات اینترنتی و شبکه‌ای"، مشکلات هزینه‌ای و اشتراک"، "کمبود رایانه و اشکالات نرم‌افزاری"، "محدودیت‌های دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی علمی و انتشارات علمی روز"، و ... رفع شود تا شاهد بهبود کسب اطلاعات توسط دانشجویان پرستاری باشیم. محیط‌های دانشگاهی و علمی نه تنها در آماده‌سازی علمی و تخصصی

سواد اطلاعاتی و سواد اطلاعاتی رایانه‌ای، و تلاش برای رفع موانع و مشکلات پیش روی دانشجویان می‌تواند شرایط را برای ارتقا و آگاهی بیش از پیش دانشجویان و در نتیجه افزایش بازدهی آموزشی و حرفه‌ای آنان فراهم آورد.

اطلاعاتی از قبیل کتب، مجلات چاپی و الکترونیکی و ... و نیز تسهیل دسترسی دانشجویان در استفاده از امکانات آموزشی و سخت‌افزاری از جمله گسترش پهنای باند اینترنت، برگزاری دوره‌های آموزشی زبان انگلیسی و کامپیوتر، برگزاری دوره‌های آموزشی مهارت‌های اطلاع‌یابی، برگزاری دوره‌های آموزشی

References

- 1- Atkinson III JD, Figueroa M. *Information seeking behavior of business students: a research study*. The Reference Librarian. 1997; 27(58): 59-73.
- 2- Mousavi M S, Riahinia N, Kavousiyan J. *Information Seeking Behavior of the Student Clientes of Counselling Services at Kharazmi University*. Human Information Interaction. 2016; 2(4): 1-8.
- 3- Riahi A, Hariri N, Nooshinfard F. *Health Information Needs of Immigrant Patients with Cancer in Iran*. Journal of Modern Medical Information Science. 2016; 2 (1) :21-30
- 4- Asemi A, Rejaeepour S, Oraee N, Mirzaee AA. Asemi A, Rejaeepour S, Oraee N, Mirzaee AA. *A Survey of Information Seeking Behavior of Graduate Students of Islamic Azad University: Najaf Abad Branch*. Journal of Information Systems and Services. 2013; 2(3): 13-26.
- 5- Abedi M, Ashrafi- Rizi H, Zare-Farashbandi F, Nouri R, Hassanzadeh A. *Comparison on Information Seeking Behavior of the Post Graduated Students in Isfahan University of Medical Sciences and Isfahan University in Writing Dissertation*. Health Information Management. 2014; 11(5): 606.
- 6- Catalano A. *Patterns of graduate students' information seeking behavior: A meta-synthesis of the literature*. Journal of Documentation. 2013; 69(2): 243-74.
- 7- Sohbatihia F, Riahi A, Zare A. *Study of brain drain of Iranian researchers and professionals to developing and industrial countries universities in the field of medical science in Scopus database*. Journal of Modern Medical Information Sciences. 2015; 1(2): 42-51.
- 8- Eskrootchi R, Ebadi Fard Azar F, Abolhassani H, Kahouei M. *A survey on medical student's information needs in Iran University of Medical Sciences (IUMS) for emergency clinical education*. Journal of Health Administration. 2008; 11 (33): 69-76
- 9- Barzegar S, Dadashi B, Hosseini Ahangari SA. *Identification of Information Needs Islamic Azad University Students of Ghaemshahr and the Role of Library to Meet in*. Journal of Information systems and Services. 2013; 2(3):65-78.
- 10- Kahouei M, Eskrootchi R, Ebadi Fard Azar F, Abolhassani H. *Medical Students Caring Information Needs and Seeking Behavior Pattern in Clinical Education of Emergency Department*. Health Information Management 2011; 7(4): 389-399.
- 11- Shahvar SS, Tang R. *Collaborative information seeking (CIS) behavior of LIS students and undergraduate students: an exploratory case study*. Proceedings of the American Society for Information Science and Technology. 2014; 51(1):1-4.

- 12- Vaezi R, Nour Afroz AH. *A Comparison of Internet Information-Seeking Behavior: A study on Management and Accounting Faculty of Allameh Tabatabaee University*. Iranian Journal of management Sciences. 2010; 4(3): 101-129.
- 13- Harirchian SM, Yarmohammadian MH, Bahrami S, Bahadorani M, Soleimanian M. *Web-Based Education; Study of Knowledge, Attitude and Practice of Faculty Members Isfahan University of Medical Sciences*. Health Information Management 2010; 7(3): 243-250.
- 14- Mousavi Chalak A, Riahi A. *Information Needs of Pregnant Women referred to Health Centers in Behshahr City during 2016-17*. Journals of Community Health Research. 2017; 6 (3) :165-174
- 15- Shafiee S, Alishan Karami N, Tahamtan I, Radad I. *Information Seeking Behavior of Postgraduate Students at Hormozgan University of Medical Sciences based on Ellis' Model*. Journal of Modern Medical Information Science. 2016; 2 (2) :1-9
- 16- Gilmour J, Strong A, Chan H, Hanna S, Huntington A. *Primary health-care nurses and Internet health information-seeking: Access, barriers and quality checks*. International journal of nursing practice. 2016; 22(1):53-60.
- 17- Leeder C, Shah C. *Strategies, Obstacles, and Attitudes: Student Collaboration in Information Seeking and Synthesis Projects*. *Information Research: An International Electronic Journal*. 2016; 21(3):n3.
- 18- Komissarov S, Murray J. *Factors that Influence Undergraduate Information-seeking Behavior and Opportunities for Student Success*. The Journal of Academic Librarianship. 2016; 42(4):423-9.
- 19- Davarpanah M R, Aazami M. *Information Need and Information Seeking behavior Among Nurses: Review of the Previous Studies*. Research on Information Science and Public Libraries. 2011; 17(3):427-435.
- 20- Ely JW, Osheroff JA, Ebell MH, Bergus GR, Levy BT, Chambliss ML, Evans ER. *Analysis of questions asked by family doctors regarding patient care*. British Medical Journal 1999; 319(7206):358-61.
- 21- Dee C, Blazek R. *Information needs of the rural physician: a descriptive study*. Bulletin of the Medical Library Associatio. 1993; 81(3): 259-64.
- 22- Habibi S, Rezaei Hachesoo P, Tabaghi R. *Enhancing Information Literacy as a Base of Developing Evidence-Based Nursing*. Health Information. Manage 2010; 7(3): 371-8
- 23- Rahimianfar AA, Hakimian R, Salimi T. *Assessment of information seeking behavior of nurses in academic hospitals of Yazd*. Health Informaiton Manage 2013; 10(5):1-8
- 24- Korobili S, Malliari A, Zapounidou S. *Factors that influence information-seeking behavior: The case of Greek graduate students*. The Journal of Academic Librarianship. 2011; 37(2):155-65.
- 25- Nel MA, Fourie I. *Information behavior and expectations of veterinary researchers and their requirements for academic library services*. The Journal of Academic Librarianship. 2016; 42(1):44-54.
- 26- Najafloo P, Yaghobi J, Abbasi E. *Assessing information seeking behavior components of agricultural graduate students in University of Zanjan*. Journal of Agricultural Education Administration Research 2015; 46(3): 541-550.

- 27- Tury S, Robinson L, Bawden D. *The information seeking behavior of distance learners: A case study of the University of London international programmers*. The Journal of Academic Librarianship. 2015; 41(3): 312-21.
- 28- Arshadi Bostanabad M, Shirzad G, Motazedi Z, Asghari E, Safari A. *Barriers of nurses' participation in clinical research in Tabriz training centers, 2014*. Iranian Journal of Nursing Research. 2015; 10 (3) :43-51
- 29- Razaviyeh A, Fayazi M. *An Analysis of the Effects of Internet on the Educational and Research Data Acquisition Behavior of University*. Journal of Management System. 2010; 1(2): 1-16.
- 30- Mansourian Y. *An Investigation of Information Seeking Behavior of Graduate Students of Kharazmi University in Writing Dissertation*. Human Information Interaction. 2015; 2 (2): 1-8.
- 31- Younger P. *Internet-based information-seeking behavior amongst doctors and nurses: a short review of the literature*. Health Information & Libraries Journal. 2010; 27(1):2-10.
- 32- Alijanpour M, Mokhtari H, Alijanpour F. *Information Seeking Skills in Online Medical Databases and its relationship with background variable: A Study among Students of Babol University of Medical Sciences, Iran*. Health Information Manage 2015; 11(7):984.
- 33- Nicholas D, Huntington P, Jamali HR, Rowlands I, Fieldhouse M. *Student digital information-seeking behaviour in context*. Journal of Documentation. 2009; 65(1):106-132.
- 34- Riahi A, Hariri N, Nooshinfard F. *Immigrants and Information Needs: Health Information Needs of Immigrants admitted to Health care Centers of Medical Sciences Universities in Iran*. Journal of Health. 2016; 7(4):435-45.
- 35- Martin J. *The information seeking behavior of undergraduate education majors: does library instruction play a role*. Evidence Based Library and Information Practice. 2008; 3(4):4-17.
- 36- Riahi A, Hariri N, Nooshinfard F. *Study of health Information needs and barriers to access among afghan and Iraqi immigrants in Iran*. Journal of North Khorasan University of Medical Science. 2016; 7 (3):597-610.
- 37- Ghavam H. *A survey on the information seeking skills of the students of Amirkabir University of Technology*. Journal of Epistemology. 2011; 4(15): 77-88.
- 38- Mills LA, Knezek G, Khaddage F. *Information Seeking, Information Sharing, and going mobile: Three bridges to informal learning*. Computers in Human Behavior. 2014; 32: 324-334.
- 39- Rahimianfar AA, Hakimian R, Salimi T. *Assessment of Information Seeking Behavior of Nurses in Academic Hospitals of Yazd*. Health Information Manage 2013; 10(5):706- 713
- 40- O'leary DF, Mhaolrúnaigh SN. *Information-seeking behavior of nurses: where is information sought and what processes are followed* Journal of Advanced Nursing. 2012; 68(2):379-90.
- 41- Rahimi M. *The Relationship between Online Information Searching Strategies and English Reading Proficiency*. Information and Communication Technology in Educational Sciences. 2013; 4(12): 5-21.

Information behaviors and information seeking of nursing students of Mazandaran University of Medical Science

Riahi A.(PhD)^{*1}

¹ PhD, Knowledge and Information Science, Young Researchers and Elites Club, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Received: 27 May 2017

Accepted: 23 Sep 2017

Abstract

Introduction: Information growth and recognition of its values is important in personal and professional life for everyone. Thus, it is important to learn special skills in information seeking process during formal education. This study aimed to examine information seeking skills of nursing students of Mazandaran University of Medical Science and their barriers to access needed information.

Method: This In this cross sectional study, all 366 nursing student of Mazandaran University of Medical Science (Nasibeh Faculty of Nursing in Sari and Behshahr) were interviewed. We use a self-administered questionnaire consisted of five sections and 39 questions to collect data. The questionnaire face validity was approved by Information behavior specialists and its reliability was assured by test retest. We used SPSS V17.0 for descriptive statistics and coloration test

Results: Findings of this study shows that the most important motivation of the students to access and search information was doing homework. We found that books and Journals with average score of 4.10 and 3.91 and general search engines as the most important ways to access to information. University equipment shortage mentioned by nursing students as the main challenges their information seeking process.

Conclusion: This study shows that nursing students needs to receive information from the formal and valid channels related to their personal, educational, and professional life. More planning and providing infrastructure is needed for students to access their needed information.

Key words: Information, Information seeking, Information behavior, Student, Nursing, Mazandaran University of Medical Science.

This paper should be cited as:

Riahi A. ***Information behaviors and information seeking of nursing students of Mazandaran University of Medical Science.*** J Med Edu Dev; 12(3): 191-207.

**** Corresponding Author: Tel: 09309177068, Email: Ariahi1986@gmail.com***